

SPORT DI SCHI

Can é pa le sport di schi rové te nosc paîsc?

Le sport di schi ne n'á a La Val nia albü le gran svilup sciöche ti paîsc vijins, olache al ê en funziun i implanc' portamunt. Mo sciö--che an vëiga da chëstes fotografíes, gnê chësc sport bele ince pratiché da tröc agn te nosc paîsc. Cun brëies de lëgn (frassen) che vignun se pastelnâ adüm instës y sambëgn zënza implanc' portamunt êl bele ti agn 30 i prüms jogn che metô man da slisoré söla nêi.

Sides ch'ai le praticâ por devertimënt o l'adorâ sciöche aiüt por se möie da n post al ater, laôta ne s'ess dessigü degügn imaginé cî svilup che chësc sport ess albü fina alde-daincö. Un o l'ater l'â imparè da fá le soldá, d'atri imparâ instësc o dala jënt di paîsc vijins.

Les prümes gares

I prüms che jê cun i schi a La Val ê chi dl mone: i fredesc Vijo, Carlo y Franzl Ta-vel-la metô bele man ti prüms agn 30 da pra-tiché chësc sport. Üna dles prümes gares de schi é gnüda organisada ti agn 1934-35 da n maéster trentin che insignâ a La Val, adüm cun i fredesc dl mone. Le start ê tl zënter dl paîsc y le travert jö Pidrô, dan la ostaría. La gara che an vëiga söl retrat chilò dlun-gia, ê gnüda organisada ti agn 50 da Siur Angel Morlang y â albü n gran suzès.

I pröms praticanc' dl sport di schi te nosc paîsc dan la ostaría da Spëscia (incër le 1930). Da man ciamp

Chësc retrat é gnü fatrat en na gara organisada da Sjur Ansel Morlang tian en 50m la gara piâ ía sön pla

La gara dl ciocce

Ti agn 60 êl tres deplü jogn che metô man da jí cun i schi y al gnê ince organisé re-golarmënter vigni invern üna o deplü ga-res. Chi che se fistidiâ da mête a jí chëstes gares ê scialdi dagnëra Konrad Dapoz, Otto y Giuvani Rubatscher, Giuvani Pescollde-rung o Valire Moling. Na gara che ê conesciüda sura düta la Val Badia ê la "gara dl ciocce". Ara â chësc inom, deache i mius ciarfâ propi n tòch de ciocce. Le prüm ciarfâ sambëgn le maiú tòch y plü injö ch'an rovâ te tlassifica, mëinder che le tòch de ciocce gnê. La gara gnê fata da Pizât (Biei) fina jö en plaza de dlijia y datrai rovan finamai jö Ciamló o Cestun a stlûje jö le percurs de gara. La pista messâ sam-bëgn gní batüda düta a man y sciöche por-tes gnêl tut stanges de lëgn scorzades. Al rovâ adalerch conco-rënc' de düta la Val Badia y i prüms pesc' rovâ scialdi dagnëra tles mans di atlec' dl'Alta Val Badia. Pro üna na gara, tignida dal Crist da Cians fina jö tl zënter dl paîsc, êl finamai gnü ada-lerch le conesciü atlet da La Ila, Marcello Varallo, a fá deu-ra-pista.

N retrat d'èr interes-sant: cun i schi Vijo Tavella y cun la lüsa Tomesc Comploi.

D'atres pistes

D'atres pistes, olache al gnê tigní gares di schi ê da Mezcôl jö o da Somcol fina jö Al Bagn. Sön chësc ultim percurs êl ti agn 50 gnü organisé n iade na ga-ra dl Comun, a chëra ch'al podô tó pert düc' i abitanc' dl Comun da S. Martin, de chël che le paîsc da La Val fajô laôta pert sciöche fra-ziun. Chë-sta gara che gnê fata a nêi intiera, é gnüda da-va-gnada da Pire Tolpeit, che â ciafê sciöche prüm pest na boza d'ega de vita.

Le unich lift che é stè a La Val

Les fadíes da jí dô vigni rait indô sön-som ê sambëgn dër granes y ara ne n'á nia duré dî ch'an â ponsé da mête sö n lift. Otto y Albert Rubatscher â portè inant chësta sco-menciadía y â realisé sot dlíjia jö fina jö sura Ciempló n implant portamunt de na lun-ghëza de 190 m. Chësc ê stè tl ann 1969.

Gara di schi da Crusc fin a i Giamplé (in cò l'ann 1962). Da mancia: Pina Tolpeit, Angel Tolpeit, Ott
Gara dla Crusc

La gara che á mantigní fina aldedaincö súa tradiziun sciöche gara dl paîsc é stada la Gara dla Crusc. La prüma ediziun é gnü-da tignida tl ann 1971/72 y é spo gnüda or-ga--nisada vigni invern fina aldedaincö. Mâ tl ann 1989 ne n'ara nia podü gní tigni-da por gau-ja dla manciaza de nêi. La pista tradi-zio-nala ê dala dljia da La Crusc fina jödapé dl pice lift. Por gauja dla pücia nêi án n valgügn iadi messü spostè le per-curs de gara söl trat da Rainé fina jö en Badia. Le fat ch'al tôl pert vigni ann daimprò da cënt con-corënc' desmostra che chësta ga-ra tradi-zio-nala é tres ciamò dër aprijada dala jënt dl paîsc.

[illegible]